

Itophphe'i Mare'e Suume

Losisaanchi Kitaaba

5 Baxxanchcha

Giraaphhiiqqi Dizaayin

» Abb. Siisaayi Taagassa

Itophphe'i Federaalaam Dimokirase'aam Irippabiiqqi Losa'n Ministeera

Fissiixxa

Horoor sawwite	Ido
Aagga	iii
Usheexxat Mato	
Abaroosa.....	1
Usheexxat Lamo	
Mucurooa Egerimma.....	5
Usheexxat Saso	
Nihegeego.....	8
Usheexxat Sooro	
Tiraafiiqqi Asalmaamooma.....	11
Usheexxat Onto	
Bii'l Mikmikoo Soko'uwwa.....	15
Usheexxat Loho	
Heechqaanqa.....	18
Usheexxat Lamara	
Hawwodoo Losannuwwa.....	21
Usgeexxat Sadeento	
Heechqaanqaam Lelluwwa.....	24
Usheexxat Honso	
Heesso.....	27
Usheexxat Tommo	
Tiyaatira.....	30

Aagga

Ku losisaanchi awwonsi kitaab gudukkok onti baxxanchi Itophphe'e mare'e suume (IMS) losisakkam kitaaba hara'maanchi ihoo'isina sawwakka'atette. Awwonsoom annanni annanni quxxuwwa,tekiniik-kuwwaa qoroommuwwaa IMS losimmi-losisimmi maratonne shooto'aam quuxo amadaakkoohan ihuk-kuyyi, losaanom losanonne mishaam issookko yamamaa amma'namookko. Awwonsi woronne naqqa-samu losishshi googguwwi losimmi-losisimmi edamchcha shiinnaatamcha qoocimmanne, losaanina suu'm li'ino fuu'lishshina hara'mato issoo'is amma'namookko.

Awwonsi,losaan mishaamisa losamoo'isa issoohaanniinsim higaa, losisaan Itophphe'I mare'e suum-inne macceesimma xantammi losano losisamoo ammane mah issimmi hasisooda'e googo moo'ishshinne losimmi-losisimmi marat taaphanaakkoo'isa issookko.

Losisaanchchi awwonsi losisakkam kitaaba 10 usheexxatonne shooto'amaa gudaakkoohane. Annannichchi usheexxatonne egeramoo mishshuwwi,losa'n amaxxii losa'n hincixxi googii bottollaa afuuraakko. Losisaanim kaka la'imminne, losanooma hincaa'amoo ammane losishshi marato amaxxuwwinne max-aqaakkoohan issimmina losa'n hincitem duuha'aamisa taama'isimminne losano mishaam issimmina losisaanchi awwonsi tamookko.

Losisaanchi awwonsi ,losisaan mat usheexxato losisamukkuuyyi, ee'isame losisamaa gulamaa lasage,losanom hinkide keenimma hasisooda'e malo uwwimminne keenaxxi qooroomaam moo'isoohane. kuhim losaanim usheexxat losano hinkaanna qalbeexxamaada'e gagmoo'aqqa uwwukkuuyyi losaan yoommameil huuha'a la'akkamisina,eelasage losisaanim losaanina gagmoo'aqqauwwimma xan-amoo'isina caakkisookko.

Kabikkinam losisaan ka hanan kuramu sawwittuwwa danaamisa tiiro massimminne losaanchi kitaabinne edamsimminne,losimm-losisimmi marato mishaam issimmina yakite issimmi egeramookko. Losanoom mishaam ihimmi mullisinne Itophphe'I maer'e suume qoxxishshinaa haraassiminaa, haareechchi haaeechchi sawwittuwwa buqaa'iminaa fuu'lisimminaa ixxi gaqqan ihaakkoo sharad yoo'is la'amaakkoohane.

Usheexxat Mato

Abaroosa

Ka usheexxatiinsi egeramoo mishshuww,

Losaan ka losa'n lasage:

- » Abaroos tuuttuwwi mahooma annanni issamaa IMS losixxamookko.
- » Abaroos lambe'enne yoo qarooma annanni issamaa IMS caakkisamookko.
- » Qarooma moo'isoo sagalluwwa IMSwo-camookko.
- » Abaroos tuutinnee qaroominnee edamoo horoor mare'uwwi amaxxa caakkisamookko.
- » IMS qananaa'amaa qalbeexxamookko.
- » Abaroos tuuttuwwi mixxee'la'n hagara caakkisoo xuunsammi woccuwwa IMS sheeqqaramookko.
- » Wo'mu bee'i xuunsammi woccuwwa wonshamaa kitaabamookko; ixxuwwi gaqqi xuunsammi woccuwwa Losixxamookko.

Amaxxa

- » Qaroominne edamoo horror mare'uwwa
- » Abaroos tuuttuwwi mahooma
- » Abaroos tuuttuwwa mixxee'la'n hagaraa
- » Abaroosa moo'isoo summuwwa qaroommanoo caakkishsha
- » Abaroos tuuttuwwi qaroommuwwa caakkishsha

- » Abaroos duuha'a caakkisoo xuunsammi woccuww

Uwwamu pireed:- 10

Losa'n Hincite

Losisaanchi/o losanooma asheereena illage losaano baqbaqaa'eena kichchi xa'michcha IMS xa'mehe.Horoor mare'uwwa la'isamsehe.

Losisaanchi kitaabanne usheexxat woro annan-nichchi losanonne hincu baxxuww,moochchi qanannaato fuu'lisoo misilaam caakkishshuwwaa atoorachchina hincu xa'michuwwaa losaan baxx-anchi woronne laboo'isa baxamoo'isa issehe.

Losaanchi kitaabanne ka usheexxat woro abaroo tuuttuwwaa qaroomaa qaddaa'oo qanannaato qananaa'imminne, losaan massamchinnee qalbe-exxinnee awwonamkisa daadeessehe.Losaanim gaalchinne ihamaa qanannaatom korinne qananaa'amoo'isa issehe.Qanannaatom hinkaa'na qalbeexxamuda'e la'immina ixxuwwi abaroos bikkina xa'mehe.

Qannaaxxisinne annannichchi losa'n baxx-anchanne hincu losixxuwwaa ixxuwwi awwon-sisam baxxanchi woronne losaanoo gaalchinnee mullaa baxxissehe.Losaan losixxooma baxamaa lasage shuqunimma uwwehe.

Atoorachchina gada'a uwwoo qanannaatinne edamoo xa'michchuwwa IMS xa'mehe.Abaroosaa qaroomaa moo'isoo

ixxuwwi abaroos tuuttuwwi bikkina caakkis-amoo'isa issehe. Losaa'n caakkishsham kob'il-ishsha awwaaxximminne mat sawwite annanni googinne caakkisamoo'isa losaano IMS losixxehe.

Losaan xa'michuwwaIMS xa'mamoo'issa gaa-faassehe. Losa'n ammannenne awwaado hosu horoor mare'uwwa abagud sagalluwwa heemachchi boordane kitaabamaa IMS moo'issimminne lulle'i xuunsimma issehe.

Tiissiishsha

Losisaanchi/o ka losa'n ammanenne ayyi sawwit-tuwwam daba'lamissimmina IMS awwaaxxehe.

Horoor Mare'uwwa

A. Qarooma:-Abaroosa, amaayya, eeshimma, lob anni anna, ballo(meentichchi te'im goonchchi ama te'im anna), ballichcho(beet te'im aayyi mancho te'im mi'n am abbaayyo), beetare(goonchi beet mi'n ama),heereech-

cho, (abbaayyi mi'n ama goonchi abbaayyo), heereechche (mi'n anni aayya), annare, injee'l anna, biirina qaaramoo beeto, abbaayyi beeto, aayyi beeto, eeshimmi beeto, amaayyi beeto, illi amajichcho.

B. Baxo:-Mixxeellano,baxxaancho,mi'n ama,ariimaancho...mk.

Abaroosa:- Abaroos minaadabina shooto'o. Abaroos aree aro'ii haramamaa shumo'o bikkimminne ooso seeraamisa amadamaa li'isimminne mateeyyi seeraam gatti shooto'o.

Anni/Am te'im lamim maqiramaa abaroosa gassamoo keenni ihamukkuuyyi, oosina hasisoo aboyyaa bakkiishshaa issamookko. Oos odim ixuwwi anno'o hadeenaa ijaajamameenaa labookko.

Qarooma caakkisoo sagalluwwa	Caakkishsha
Lobanni anni anna-meentichche/gooncho	Lobanni amaa annaa
Lobanna-meentichche/gooncho	Amanee/anni anno'o
Anna/Ama	Anno'o
Amaayya	Anni/am aayya
Eeshimma	Anni/am ambeeto
Ballichcho	Beet/aayyi manchcho te'im mi'n am ambeeto
Beetare	Goonchi beet mi'n ama
Ballo	Are/aro'I anna /ama
Heereechcho	Abaayyina abbaayyi meentichche, mi'n anni abbaayyo
Heereechche	Aro'I aayya
Ooso	Anni/Am qaramoo landa/goona
Illi amajichcho	Ballachchakkam ammane ille amadoomancho
Annare	Goonchi mulli meentonne qaroo oosina la'm amatte
Injee'l anna	Goonchi mulli meento qaroo oosina la'm anna
Biirina qaramoo qachcho	Goonchi/meencho biirina qattam qachcho

Kannii woroon Landaayye abaroosanne hincu abaroos tuuttuwaa ixuwwi mixxeellanoo losaanina qananaa'imminne losamookki kitaaphphi woronne hincu xa'michuwwa losaanina caakkissehe.

Abaroos tuuttuwaa ixuwwi mixxeellanoo caakkisoo gundi kitaaba.

Landaayye Abaroosa

Abb. Shoomoor, Landaayy Ilbanna. Issem ariimaancho.

Aayy. Lelebbe, Landaayye lobamate. Issem mi'n amatte.

Seendo'o,Landaayye amaayyatte .Isem daddaraan-chotte.

Haydaam,Landaayye eeshimma. Ixxim kinninne mine baxoohane.

Biinceeb Landaayye anna. Ixxim abokaatokkichcho.

Moollitte, Landaayye amatte. Isem losisaanchotte.

Dambale ,Landaayye .ballotte. Isem kitaabaanchotte.

Misho'o ,Landaayye eeshimmi landichchotte. Isem fayya'oo'm egechchi mixxeechchotte.

Xambeeb, Landaayye abbaayyo. Ixxim gemeraanchcho.

Fiitaam,Landaayye mi'n anna . Ixxim orophphe'e ushe'aancho.

Hamaame, Landaayye abbaayyi beeto. Ixxim gaba'l gaassi losa'n losaancho.

Xuunsammi woca:-xuunsammi woca yimmi wo'm asso uwweena xanooseeraamisa qaashamu sagalluwwi te'im xum sagalluwwi wixxite.

Kijibo'aam xuunsammi woca:- eeyite te'im eeyit sab asso higinseena hansoommixire qoocciinoommi xuunsammi woca.

Kobi'lishshina:- (Oosaayye irsaasa bitaa'lo'o. (Eeyyitaamo)

Kee'mis dafitara bitaa'ukko (Eeyyit sabo)

Xa'michchaam xuunsammi:- ku xuunsammi woc xa'michcha hincaaneena hansoommi xire awwaaxxiinoommi xuunsammi woca.

Kb. (Oosaayye ki' umur mee'o? ayye maqireme hee'loo?

Ijaajaanchchi xuunsammi woca:-ijaajo higinseena hansoommi xire sheeqqalloommi xuunsammi woca.

Kb:-

(Gooxa xuffehe. Mine fii'lehe.)

Tamo'I mu'uta

Foto'uwwa/misilluwwa, misilaam caakkishshuwwa,poositeelluwwa, chaartuwwa/faralluwwa,-filaashkaarduwwa, moodeelluwwa IMS doo'n suume.

Gagmoo'aqqa

- ◆ Abaroos mahooma annanni issamaa IMS losixxamukkisa moo'lehe.
- ◆ Abaroos tuuttuwaa qaroomaa moo'isoo misila IMS caakkishsha xanamukkisa xassehe.

- ◆ Wo'mu bee'I xuunsammi wocuwwa laboo'isinne wonshimmaa IMS moo'isimma xanamukkisa awwonnehe.
- ◆ Abaroos tuuttuwwi mixxeellano diraa'ma'inne moo'isimmina yakamukkisa moo'lehe.
- ◆ Abaroos tuuttuwwi summa IMS wocimma/ moo'ishsha xanamukkisa moo'lehe.
- ◆ Abaroos bikkenne hincoo xa'michchuwina laboo dabachcha IMS uwwimma xanamukkisa xassehe.
- ◆ IMS qananaa'amaa qalibeexximma xanamukkisa gaga moo'aqqa uwwimma.
- ◆ Misilaam caakkishshuwwinne bakke'aakkoo assuwwa IMS scaakkishsha awwonnehe.
- ◆ Qarooma moo'isoo sagalluwwa IMS wocamukkisa/moo'isamukkisa awwonnehe.
- ◆ Qarooma caakkisoo mare'uwaa sagalluwam edamsimma xanamukkisa moo'lehe.

Usheexxat Mat Losixxuwwi Dabachchuwwa

Losan Lamo

Losixxi Mato

1. Mat
2. Lamo
3. Lasaanchane
4. Loho
5. Beet
6. Erbeet ama, amaayya/ aayya
7. Erbeet ambeet meentichchoo ixxi aayyuwii
8. Anni, eeshimmii aayyi manchii

Losixxi Lamo:- Gereero'o

1. Aayya
2. Anna
3. Meentichchi lobamatte
4. Eeshimma
5. Gooncho
6. Annare

Losixxi Saso Kobi'la

1. Goonchi beet mi'n ama
2. Am te'im anni aayya
3. Lobanni annaa amaa
4. Am te'im anni abbaayyo
5. Ambeet mi'n ama te'im aro'I abbaayyo

Losan Sooro

Losixxi Mato

1. Seendo'oamaayyak,baxim daddaro
2. Moollitte bax losisimma
3. Hanaddm,kininne mine baxoohane
4. Oosaayyi baxim misilaanchotte
5. Xummeeb baxim gemeraancho

Losixxi Lamo

1. Eshimma
2. Amaayya
3. Lobann
4. Amaayya
5. Ambeeto
6. Eeshimma
7. Lobann
8. Aayya
9. Heereechche
10. Heereechcho
11. Lobanni anna
12. Beetare

Usheexxat Lamo

Muccurooma Egerimma

Usheexxatiinsi egeramoo mishshuwwa

losaan ka usheexxat losa'n lasage:-

- » Muccuroo'm mahooma IMS caakkisamookko.
- » Gaqqekkaa hegeeqqi muccurooma egerimmi hoogimminne waaroo hawwuwwa IMS losixxehe.
- » Hegeeqqi muccurooma egerimmina issimmi hasisoo luwwanne IMS atoorattamo.
- » -Hegeeqqi muccurooma egerimma moo'oo'isanne IMS wocamookko.
- » Muccurooma egerimmi hoongi eeboo hawwo fintamaa IMS caakkisamookko.
- » Ixxuwwi gaga muccuroomminne amadimmi hoonginne waaroo jabbiinsi ege'lamookko.
- » Gaqqaannonnee hegeeqqi muccuroomannee yookki edamchaa annannaatoo IMS caakkisamookko.
- » Misilaam caakkishshinne bakke'aakkoo assuwwa IMS caakkisamookko.
- » Soor sagariinsi te'im mare'iinsi hanaan amadu xuunsammi wocuwwa qoocitamoo.
- » Kobi'laa gereero'i sagalluwwa IMS awwaaxxamookko.
- » Wo'mu bee'i xuunsammi wocuwwa wonshimminne IMS baxamookko.

- » Gaqqekkaa hegeeqqi muccuroomaa egerimma
- » Muccurooma egerimmi hoongi eeboo hawwo
- » Gaqqi muccurooma egerimmi baxxuwwa
- » Muccuroom hoonginne waaroo jabbuwwa
- » Gaqqaannonne hegeeqqi muccuroomannee yookki edamichchaa annannaatoo.
- » muccurooma moo'oo summi caakkisaanoo goollaanoo.
- » kobi'laa gereero'i sagalluwwa
- » Muccroo'm bikkina yoo sawwite

Losisaanchi/o amma'n losano baqbaqaa'immina luxxi/ kichchi xa'michcha IMS xa'mimminne asheellehe. Ixxuwwinne edamoo horoor mare'uw-waa shooto'i tako'uw-waa la'issehe.

Usheexxat woronne annannich losa'n baxxanchanne hincu baxxuwwa moochchi qanannaat fuu'lisoo misilaam caakkishshuwwinnaa atoorachina hincu xa'michchuwwa losaan baxxanchi woronne seeraamisa baxamoo'isa issehe.

Losaanchi kitaaphphi woro ka usheexxat woronne gaqqekkaa hegeeqqekkaa muccurooma qaddaa'oo qanannaato losaanina qaphphenne IMS qanaana'imminne losaan massamchinnee hindiyimminnee awwonamukkisa saarayyehe. Losaan qanannaato korina korina qooxo'i sawwite qanaana'amoo'isa issimminne qalbeexxamu sawwite ixxuwwi gaqqi mixano IMS caakkisamoo'isa issehe. Qanannaatom hinkaa'na hindiyamaada'e ixxuwwa xa'mehe.

Qanannaato shooto'i issimminne, annannichchi losa'n baxxancha hincu losixxuwwa awwonsi duuha'isane baxxanchi woro losaano mullaa gaalchinnee baxissehe. Losaan losixxa baxamaa lasage shuqunimma issehe.

Atoorachchia gada'a uwwoo qanannaatinne edanoo xa'michchuwwa xa'mimminne losaan gaalchinne ihamaa atooraramoo'isa duuha'a taaphanissehe. Korina korina firamukkuuyyi muccurooma ege'lakkamisa IMS losixxamoo'isa issehe. Ixxuwwi gaqqekaa hegeeqqi muccuroomaa egerimminne, ixxuwwi gaga hinkid muccuroo'm hoongiinne waaroo jabbuwwa ege'lamooda'e IMS losixxamoo'isa gaafaassehe. Annanni annanni muccurooma egerimmi baxxuwwa moo'isoo misilluwwa /foto'i graaffuwwa/ gudisimminne losaan laminnee gaalchinnee ihamaa IMS xa'mamoo'isa gaafaassookko. Losaan xa'michcha IMS xa'mamoo'isa gaafaassehe. losa'n ammane awwaado hosu horoor mare'uwwa abagud ixxuwwi sagalluwwa heemachchi boordanne kitaabimaa IMS moo'isimminne goo'lo'i qoxxishsha issehe.

Losisaanchi/o, ka losa'n ammanenne ayyi sawwite daba'lamsimmina IMS awwaaxxehe.

- A. Hegeeqqi muccuroom: - jabbo, fayya'ooma, xooxa, fochchillichcha'a, kolbamcha, shu'm mine.
- B. Gaqqi muccurooma: - anga aanshaqqimma, orachcho aanshaqqimma horoore aanshaqqimma, mine muccurooma, xuranqqi muccurooma, eddechchi muccurooma, xuranqqi muccurooma, lokki muccurooma, kobe'i muccurooma.

Losisaanchi/o ka losa'n ammane ayyi sawwite daba'lancha issimmina IMS awwaaxxamona.

Gaqqi muccurooma egerimmina baxakkam baxxuwwa	Muccurooma egerimmi hoongi waaroo fayya'oo'm hawwuwwa
Orachcho aanshaqqimma Horoore aanshaqqimma Xuranqa muccussimma Eddechch aanshimma Ille aanshaqqimma Lokko aanshaqqimma Inqe miinqeesimma	Godab xissimma Illi xissimma Ganshi amadimma Omachchi jabbo

Losisaanchi/o: - Gaqqi muccurooma ege'limmaa ege'limmi hoonginnee waaroo hawwuwwi ku lulleesanne losaano atoorassehe.

Hegeeqqi muccurooma egerimmina baxxakkam baxxuwwa	Hegeeqqi muccurooma amadimmi hoongi waaroo hawwuwwa
Ooxoro muccussimma Hacca wixxaa'akka'a shokkiisimma Googguwwa muccussimma Hacca seeram googinne hoorimma Fiittuwwa haquwwa kaasimma	Hafachchi kolbamcha Wo'o kolbamcha Fayya'oo'm hawwo Hafachchi qaroo jabbuwwa Wo'o qaroo jabbuwwa Fooshshi orachchonne qooccamoo fayya'oo'm hawwuwwa

Losisaanchi/o: -

hegeeqqi muccuroo'm bikkinaa muccurooma egerimmi hoonginne waaroo hawwuwwi kululleesanne losaano atoorassehe.

Foto'uwwa misilluwwa, misilaam caakkishshuwwa, poostalluwwa/ chaartuwwa/ faralluwwa, filaashshi kaarduwwa IMS doo'n mare'e.

-Haccikaa muccuroo'm mahoommano IMS caak-kisimma xanamukkisa xassehe.

-Gaqqekaa hegeeqqi muccuroomaa amadimmi hoonginne waaroo IMS losixximma xanamukkisa moo'lehe.

-Muccurooma egerimmi hoonginne waaroo hawwo fintamaa IMS caakkishsha xanamukkisa moo'lehe

- ◆ Gaqqi muccuma egerimmi baxxuwwa IMS fintimma xanamukkisa awwonnehe.
- ◆ Gaqqi muccuroom hoongi waaroo jabbuwwiinsi ege'lakkam googo IMS woccimma xanamukkisa xassehe.
- ◆ Gaqqaannonnee hegeeqqi muccuroomannee yoo mateeyyoomaa annannaatoo IMS caak-kisimma xanamukkisa keennehe.
- ◆ Misilaam caakkishshinne bakke'aakko assuwwa IMS caakkishsha xanamukkisa awwonnehe.
- ◆ Kobi'laa gereero'I sagalluwwa IMS awwaaxxamukkisa moo'lehe.

**Usheexxat Lam Losixxuwwi
Dabachcha**

Losan Lamo

Losixxi Mato

1. Mat o'la'I keenno
2. Handaamii Oosaayyee
3. Gaqqi muccuroom bikkina
4. Muccur
5. Hawwodoo

Lsixxi Lamo

1. Hanqa
2. Qophphano
3. Hanq
4. Hanqa
5. Qophphano
6. Qophphano
7. Hanqa

Losixxi Saso

1. B	4. C
2. CH	5. D
3. CH	

Losixxi Soro: Shiinnaatishsha

1. B	4. C
2. CH	5. A
3. E	

Losan Sooro

Losixxi Lamo

1. Qophphano	6. 6.Hanqa
2. Hanqa	7. 7.Qophphano
3. 3.Qophphano	8. 8.Hanqa
4. 4.Qophphano	9. 9.Qophphano
5. 5.Qophphano	10. 10.Hanqa

Usheexxat Saso

Nihegeego

Usheexxatiinsi egeramoo mishshuwwa

Losaan ka losa'n lasage

- » Hegeeqqi mahooma IMS caakkisamookko.
- » Haxuullaa gandisaa hegeeqqi qooccuwaa annann issamookko
- » Annanni annanni hegeeguwwanne hee'ena xanoo annannatoo edamchaa IMS cakkisamookko.
- » Hegeeqqi abbooyyimmii bikkina IMS wocamookko.
- » Ixxuwwi hegeeguwwanne baxamoo baxxuwwi losano dabasaqqamookko.
- » Hegeeqqi abooyyanne yookki ixuwwi sharada IMS losixxamookko.
- » Ixxuwwi hegeego kaba yoo ammaninne xuunsammi baxxuwwa IMS caakkisamookko.
- » Wo'mu bee'I xuunsammi wocuwwa wonshiminne IMS baxamookko.

Ammaxxa

- ◆ Ni hegeeguwwanne sidamoo luwwa
- ◆ Hegeego egerimmi abooyyimmii sidisoo awwaado
- ◆ Hegeegoo beyyoo uumo'I qoocci summuwwa
- ◆ Hegeeqqi mateeyyoomaa annannaatoo
- ◆ Hegeeqqi kolibamchi mashika'uwwa haxi uulla gandis hegeegoo

- ◆ Hegeegonne baxxamoo amma'n iho'uwwa
- ◆ Kobi'laa gereero'I mare'uwwa

Qoodamaa uwwamu pired:- 10

Lossa'n hincite

Losisaanchi/o amma'n losanonne losanina baqib-aqaa'oo kichchi xa'michcha IMS xa'mimminne asheellehe. Hegeeginnee hegeeqqi abooyyinee maqire edamoo horoor mare'uwwa la'isansehe.

Ka usheexxat woronne annanichch losa'n baxxanchchanne hincu baxxuw, moochchi qanannaato fuu'lisoo misilaam caakkishuwaa atoorachchina xa'michchuwaa losaan baxxanchi woronne seeraamisa baxamoo'isa issehe.

Losaanichi kitaabanne haxi uullaanninaa gandis hegeeqqi bikkinaa tiissisoo qanannaato losanina IMS qananaa'imminne losaani massamichchinnee qalibeexximinnee awwonamoo'isa daadessehe. Qanannaattinne maqire edamoo xa'michchuwaa IMS xa'mehe.

Losaanomi gaalchinne baxxamisimminne qanannaato edamaa qananaa'amoo'isa issehe. Qanannaattomi hinikkaa'na qalibeexxamuda'e xa'mehe. Qanannaato shooto'I issiminne hincu annanni annanni losixxuwwa awwonsi duuha'isinne mullaa gaalichchinnee baxxissehe. Losaanim losixxooma baxamaa lasage ixuwwi yakite haabimminne baqibaqaa'immaa daadeshshi sawwituwwa uwwehe.

Hegeeqqi abooyya, haxi ulla gandis hegeegoo mo'isoo misilluwwa moo'isimminne ixuwwi sawwite IMS chaakkisamoo'sa issehe. Losaani ixuwwi hegeegonne baxamoo hegeeqqi abooyyi baxxuwwa korikorinne IMS caakkisamoo'sa

issehe. Annanni annanni uumo'aami hegeego losaani misila baxamaa moo'isamoo'sa issehe. Qanannaatomi kori korinne qooxo'I qooxo'ne qananaa'amoo'sa issimminne qalibeexxamukki sawwite ixuwwi gagine IMS caakkisamoo'sa issehe. Atoorachchina koyyinsoo xa'michcha xa'mimminne losaani laminnee gaalchinnee ihamaa IMS atooraramoo'sa issehe.

Losaan ixuwwi xa'michcha IMS xa'mamoo'isa gaafaassehe. Losa'n ammanenne baxo hosu horoor mare'uwuina abagud sagalluwwa heemachchi boordanne kitaabimminnee IMS moo'isimminnee lule'I qoxxishsha issehe.

Tiissiisha

Losisaanchi/o ka losa'n ammanenne ayyi sawwituwwi daba'lamcha issimma IMS awwaaxxehe.

Horoor mare'uwuwa

Hafachchi haalato, kolbamcha, jabbo, fayya'ooma, minaadaba, gandisa, haxuulla , daajje, dambala, qoqqoba, bu'o, dirisa, usheexxat beyyo, mutaanuwwa, dooma, duuna/dunaamo, daqayye/daqayyaamo, udima'a/udima'aamo, allaaraancho, godda, fooqa

Hegeeg abooyyi bikkina fintamu baxxuwwa	
Hegeego hinkid abooyyonoommo?	
Hacca wixxa'akka'a shokkiisimma	Haqqa kaasimma
Googguwwa mucusimma	Buchchi anshamaa
Hacca seeraamis uunjimma	maroobe'
	Daddammuwwa seeraamisa daassimma

Losisaanchi/o :- hegeego abooyyimmi hoongiinse ki'aa waaroo hawwonne losaani IMS atoorassehe.

Tamo'I mu'uta :-

Foto'uwuwa / misilluwuwa:- misilaami caakkishshuwuwa, poostelluwuwa/chaarituwwa/ faralluwuwa, filaash kaarduwwa/ moodeela, IMS doo'n mare'uwuwa

Gaga moo'aqqa

Hegeeqqi mahooma IMS caakkisimma xanamukkisa xassehe.

- ◆ Haxuullikaa gandis hegeeqqi muccuroomaa annanni issimma xanamukkisa moo'lehe.

- ◆ Annanni annanni hegeeqqi abooyyi baxxuwuwa diraama'I qooccisanne IMS moo'simma xanamukkisa awwonnehe.
- ◆ Misilaami caakkishshinne bakke'aakkoo assuwwa IMS caakkishsha xanamukkisa awwonnehe.
- ◆ Hegeeqqi annannaatoo mateeyyoomaa IMS xanamuqaxi hundami caakkisamukkisa moo'lehe.
- ◆ IMS xuunsammi woci baximma xanamukkisa awwonnehe.

Usheexxat s sas losixxuwwi dabachch

Losan Lamo

Losixxi Mato

1. Hanqa	6. Hanqa
2. Qophphano	7. Hanqa
3. Qophphano	8. Hanqa
4. Qophphano	9. Qophphano
5. Qophphano	10. Hanqa

Losixxi Lamos

1. Hagayyenne
2. Gaadira
3. Xuqqa
4. Bu'iinsi
5. Doomas

Losan Saso

Losixxi Lamo : kabi'l tirato

1. E	6. H
2. G	7. CH
3. B	8. C
4. I	9. A
5. F	10. D

Losan Onto

Baxxanchi Lamo

Losixx Mato

1. Qophphano
2. Hanqa
3. Hanqa
4. Qophphano

Losixxi Lamo

1. C	4. A
2. D	5. D
3. B	

Usheexxat Sooro

Tiraafiiqqi Asalmaamooma

Ka usheexxatii egeramoo mishuwwa,

Losaan ka losa'n lasage:-

- » Shooto'I tiraafiiqqi seelluwwa IMS moo'isamookko.
- » Tiraafiiqqi caakki qalamuwwi seelluwwa gudishshinne IMS caakkisamookko.
- » Tiraafiiqqi seeri hasisukkaannooma IMS atooraramookko.
- » Tiraafiiqqi seera awwaaxximminne ixxuwwi gaga tiraafiiqqi daafiinse ege'lamoookko.
- » Uullukki kaame'inne daphphamaa googo higimmi hasisoobee'aannooma hindiyamookko.
- » Zeebira'I googo awwaaxximminne googuwwa higamookko.
- » Shooto'aami tiraafiiqqi seelluwwa IMS losixxamookko.
- » Misilaami caakkishshinne bakke'aakoo assuwwa IMS moo'isamookko.
- » Wo'mubee'I xuunsammi woccuwwa wonshamaa IMS baxamookko.

Amaxxa

- ◆ Tiraafiiqqi asalimaamoomaa gooqqi seeraa
- ◆ Googonne issimmi hasisoo ege'limma
- ◆ Tiraafiiqqi caakka awwaaxxakkamisa

- ◆ Tiraafiiqqi asalimamooma ege'lakkamisaa daafom hoo'lakkami googoo
- ◆ Tiraafiiqqi seeri hasisukkaannooma Shooto'I tiraafiiqqi seelluwwa
- ◆ Summaa goollaancho caakkisaanchoo awwaaxximminne xuunsammi woca baximma.
- ◆ Xuunsammi woccuwwi woriinse caakkisaano annanni issimma

Uwwamu Pireed:- 12

Losan hincite

Losisaachi/o , losanooma asheereena gaassaa baqibaqaa'oo kichchi xa'michcha IMS xa'mookko. Horoor mare'uwwa la'isansookko. Horoor losaninne maqire edamoo horoor mare'uwwaa illi sawwituwwaa la'isansookko.

Losan baxxanchanne hincu baxxuwwa, moochchi qanannaato fuu'lisoo misilaam caakkishuwwa atoorachchina hincu xa'michchuwwaa losaan baxxanch woro seeraammisa baxamoo'isa issehe

Losaan qanannaato kor korinne qooxo'I qooxo'inne qananaa'amoo'isa issimminne hindiyamukki sawwite ixxuwwi gaqqi caakkishshinne sawwite IMS caakkisamoo'isa issehe. Qanannaatom hinkaa'na qalibeexxamuda'e xa'mehe.

Losaan qanannaato kor korinne qooxo'I qooxo'inne qananaa'amoo'isa issimminne hindiyamukki sawwite ixxuwwi gaqqi caakkishshinne sawwite IMS caakkisamoo'isa issehe. Qanannaatom hinkaa'na qalibeexxamuda'e xa'mehe.

Qanannaato shooto'I issimminne , losan baxxanchanne hincu losixxuwwa awwonsi duuha'isanne baxxanchi woronne mullaa gaalchinnee baxamoo'isa issehe. Losaan losixxuwwa baxaa lasage shuqunimma uwwehe.

Losaan mullaa gaalchannee ihamaa qanannaa-to qananaa'imminne atooraramoo'isa issehe. Losaanim xa'michchuwwa IMS xa'moo'isaa dabaramoo'isaa issehe. Manni ixxuwwi gaga tiraafiiqqi daafiinse ege'limmina maha issimmi hasisooda'e IMS sawwite daba'lamoo'isa taaphansehe. Ka illageen gambayukkaanaa maceesamukki tiraafiiqqi daaffuwwina baxxanchi beshshuwwina IMS losixxamoo'isa issehe. baxxanchi woronne tiraafiiqqi seelluwwa IMS losamoo'isa taaphanehe. Shooto'I tiraafiiqqi mare'uwwa moo'isimminne odim caakkishsha issehe.

Losaan xa'michcha IMS xa'mamona gaafaasse.

Tiissiihsha

Losisaanchi/o, ka losa'n ammane ayyi sawwite daba'lamisimmina IMS awwaxxehe.

Horoor Mare'uwwa

Tiraafiiqqi caakki qalamuwwa , uulle, ege'le, mare, zeebira'a , tiraafiika, waariidiyyichcho, kaame'e, doqdoqqe'e, baabura, kaame'i/baabu'l daafo, kaame'uwwa, lokkaa'n googo, masqalaam googo, addabaabaayya li'incho, higisaancho, asfaalta/kaame'I googo, baabu'l googo.

Caakkishsha:-

Hantulule'ee lokkaanoo higisoo tiraafiiqqi caakki qalamuwwi seeraa

xigo	Hantulule'e higisoo tiraafiiqqi caakkiqalammuwwi seeraa	
	Caakki qalama	Seera
1.	Kashara	Lokkaan muraa higoo afoo'n uullimma
2.	Kashraa baaraa	Uullaa hee'ukkok mareena gudimma
3.	Shaano'o	Doo'lamu qaranne taakkechcha
4.	Baara	Miinsaamgoogonne aagukkok qare'a firimma; aagukkuuyyi yoo keenina uullimma

xigo	Lokkaano higisoo tiraafiiqqi caakki qalamuwwi seera	
	Caakki qalam	Seera
1	Kashara	Lokkaanina hooramu beyyonne uullimma
2	Shaano'o	Lokkaan qaqqisaa googooma higimma

Xigo	Googonne tiraafiiqqi asalmaamoomina hincu kobi'l smare'uwwa	
	Tiraafiiqqi mare'uwwa	Caakkishsha
1		Uullitaa gaassimma uwwehe
2		Kaame'e uullishshi beyyi yoo'isa caakkisookko.
3		Qeeraa'l ammanina uullishshi hooramaakkoohane
4		Mare'oom lasanchi afeebe'e Uullishshi uwwamooyyo
5		Mare'oom moo'amoo beyyinne Higimmi hooramaakkoohane
6		Lokkaanina hooramaakkoohane

7		lokkaan xale'i maroo'isina eeyyitamma
8		lokkaan muraa higoo beyyo
9		losaan lophphoo beyyi Ihubikkina geellichcha hoff Iishshinne ege'lakka'a ushecha
10		goog gambahoo bikkina ege'lakka'a Ushe'imma
11		Tiraafiiik higisoo caakk Gambahoobikkina ege'lakka ushechcha
12		miins goog gambaahoo bikkina Ege'lakka'a ushechcha

Tiraafiiqqi Seer Hasissukkaannooma

Gooqqi ha'n seelluwwimare'uwaa ijaajuwaa lonsimmina.
 Tiraafiiqqi caakki ijaajina lobo dabachcha uwwimmina.
 Qare'n gaba'l qaxooma losimmina.
 Mikmikaatonnee uullichchi maratonnee laboo mare'e laboo beyyonnee ammanennee awwaaxximma.
 Ege'lakka'a ushe'imma.
 Qare'na egerakka'a ushe'immina.
 Mikmikaaxxi seelluwina ho'lanchina.
 Kaame'uwwanne afoo daafo hoffiisimmina.
 Ushe'aa'n danaam haalato qoxxisimmina.
 Googo awwaaxxoo mulli manninne danaam sawwixxi quraannamcha qooccimmina.

Losisaanchi/o: tiraafiiqqi seera egerimmi hoonginne waroo hawwo moo'oo'isanne losano IMS atoorassehe.

Caakkisaanchi sagara: caakkisaanchi sagaraa yinoommok mat luwwi mahooma,haalat qalam duuha'a, caakki ihoo'isinaa la'amoo'isinaa issoo sagara te'im xum sagara. Caakkisaancho aw-

waadoo'isanne moo'noomaare lam beyyonne baxxamookko. Ixxuwwim summi caakkisaanchoo goollanchi caakkisaanchoo yamamimminne la'amookko.

Kb-

(Geejji mine,qoxar losaancho, qeeraa'l haqqichcho,)

Tamo'i mu'uta

Foto'uwwa/ misilluwwa, misilaami caakkishshuwwa, poositaalluwwa/chaartuwwa, faralluwwa, filaash kaarduwwa, moodeelluwwa IMS doo'no'I mare'uwwa

Gagmoo'aqqa

Tiraafiiqqi seer hasisukkaannooma IMS caakkisimma xanamukkisa moo'lehe.

Annanni annanni tiraafiiqqi seelluwwa moo'isoo misilluwwa moo'iminne IMS caakkisimma xanamukkisa awwonnehe.

Shooto'I tiraafiiqqi seelluwwa qalbeexximma xanamukkisa gaga moo'aqqa uwwehe.

Lokki taakko issinoomaare qeddi kollo amadamaa maramoo'isa IMS wocimma xanamukkisa xassehe.

Uullu kaame'e awwonamaa googa muramoo-bee'isa hindiyaato massamukkisa gaga moo'aqqa uwwehe.

Zeebira'i googo awwaaxximinne googo higakkamisa IMS wocimma xanamukkisa moo'lehe.

Xuunsammi woccuwwa wonshimminne IMS laboo'isa moo'isimma xanamukkisa gaga moo'aqqa uwwehe.

Misilaami caakkishshinne bakke'oo mare'uwwa IMS caakkishsha xanamukkisa awwonnehe.

Losan Lamo

Baxxanchi Mato

Losixxi Lamo

1. D
2. A
3. C
4. B
5. CH

Losan Onto

Baxxanchi Lamo

Losixxi Mato

1. Qophphano
2. Hanqa
3. Qophphano
4. Hanqa

Usheexxat Onto

Bii'l Mikmikoo Sokou'wwa

Usheexxatiinse egeramoo mishshuwwa,

Uwwamu Pireed - 9

Losaan ka losa'n lasage:

- » Bii'l mikmikoo soko'uwwi hee'amoo'isaa itamoo luwwi bikkinaa IMS caakkisamookko
- » Bii'l mikmikoo soko'uwwi awwaad bikkina IMS caakkisamookko
- » Bii'l mikmikoo soko'uwwi annanni haalato IMS caakkisamookko
- » Bii'l mikmikoo soko'uwwina issamchi hasisoo abooyya IMS issamookko
- » Dooma bachchimmi bii'l moochchi dooyyoo'isina mashka'I ihoo'isa IMS caakkisamookko
- » Annanni annanni bii'l mikmikoo soko'uwwi summa IMS weeshamookko
- » Wo'mubee'I xuunsammi wocuwwa wonshamaa IMS baxamookko.

Amaxxa

- ◆ Bii'l mikmikoo soko'uwwi hee'amoo'isaa itamoo'isaa
- ◆ Bii'l mikmikoo soko'uwwaa mare'inne weeshshakkam summuwaa
- ◆ Bii'l mikmikoo soko'uwwi annanni haalato
- ◆ Dooma bachchimmaa bii'l mikmikoo soko'uwwaa
- ◆ Xuunsammi wocuwwa baximma
- ◆ Summa caakkisaano awwaaxxakkamisa

Losa'n hincite

Lisisaanchi/o losana asheerimmiinse illage losaano baqbaqaa'immina losaan la'amoo bii'l mikmikoo soko'uwwa kuramoo'isa IMS xa'mim-inne asheellehe. Horoor mare'uwwa la'isansehe. Horoor woshshinne edamoo mare'uwwaa illi sawwituwaa la'isansehe. Bii'l mikmikoo summuwaa, ichchikaa heechchikaa haalato IMS la'isansehe.

Usheexxatoom woronne annannichchi losa'n baxxanchchuwanne hincu baxxuwaa, moochchi qanannaato fuu'lisoo misilaam caakkishshuwaa atoorachchina hincu xa'michchuwaa losaan baxxanchi woronne baxxamisa issehe.

Losaanchi kitaabonne ka usheexxat woronne awuraaqqichchi bikkina kuroo qanannaato ishitigitaams qananaa'imminne losaan massamchinnee hindiyaatinnee awwonamukkisa daadessehe. Losaanom gaalchinne baxxansimminne qanannaatom edamaa qananaa'amoo'isa issehe. Qanannaatom hinkaa'na qalbeexxamaada'e xa'mehe.

Qanannaato shooto'I issimminne annannichchi losa'n baxxanchchanne hincu losissuwaa awwon-si duuha'isane baxxanchi woro'l losaano mullaa gaalchinnee baxxissehe. Losaan losixxuwaa baxamaa lasage shuqunimma uwwehe.

Qanannaato korikorinne qooxo'i qooxo'inne qananaa'amoo'isa issimminne qalbeexxamukki sawwite ixuwwi gaqqi suuminnee caakkishshinnee hasano IMS caakkisamoo'isa issehe losaan losixxuwaa baxamaa lasage shuqunimma uwwehe

Bii'l mikmikoo soko'uwwa annanni issimminne ixuwwika caakkishsha caakkishsha IMS losixxehe. bii'l mikmikoo soko'uwwi itamoo duuha'aa annanni haalato losaan IMS losixxamoo'isa

issehe. Atoorachchina daayyamsoo xa'michcha xa'miminne losaan gaalchi gaalchine ihamaa atooraramoo'sa taaphphansehe. Annanni annanni bii'l mikmikoo soko'uwwi summi caakkisaanchcho awwaaxximminne hee'amoo'isaa ixxuwwi annanni haalatuwwaa IMS xuunsammi woca caakkissehe.

Losaan ixxuwwi xa'michcha IMS xa'mamoo'isa gaafaassehe.losa'n ammanenne awwaado hosu horoor mare'uwuwina abagud sagalluwwa heemachchi boordanne kitaabimminne IMS moo'isimminne lule'I qoxxishsha issehe.

Tiissishsha:-

Lisisaanchi/o, ka losa'n ammane ayyi sawwite daba'lamisimmina IMS awwaaxxehe.

Horoor mare'uwwa :-

- A. Bii'l mikmikoo soko'uwwa: bii'l keeni wengereellichcho, orokichcho, gotichcho,awuraaqichcho, loobichcho, daageechcho, qamachcho, waali'a, kukkisichcho, xarakkichcho
- B. Itamoo'isaa hee'amoo'isaa: itamoo'sa, maara itoo keeno, hixe itoo keeno, hee'amooisa

Caakkishsha :-

Bii'l mikmikoo soko'uwwi uullanne, wo'i woronne , haqqi iimanenne, hafachchi hanenne hee'oo keenoo manninne shiinnatamubee'i keeni hundim bii'l mikmikoo soko'uwuwaa yamamookko.

Bii'l mikmikoo soko'uwwi qooccisanne , heechchisanne, ichchisannee haga'lisannee annanni ihaakkoo keeno. Bii'l mikmikoo soko'uwwi manni hee'oo hegeegiins qee'lamaa hee'amookkok barenne te'im

girb woronne, xiite'e doomanne qeeraa'l hix lophphu hegeegonne, daqayyi biiranne, uttaami haqqi lophphu beyyonne, iibbaalli uullanne(udi-ma'anne), wo'I yoo hegeegonne, hee'amookko.

Hee'amoo'isim ixxuwwi qooccisami annanna. Itamoo'isimi ixxuwwi qooccisa hixe, hoffi haqquw-waa buyyuwwaa,maara, lobokaa hoffi mikmikoo qoocanchuw-waa,haccaa lehu luwwaa, hochchaa itoo keeno. Orachchi qoocuw-wii hagalluw-wii ixxuwwi shumo'isinne annanna. Itophphe'enne siidamoo horoor horoor bii'l mikmikoo soko'uw-

waa yinoommi keen gotichcho, wengereellichcho, weer gaaje , bii'l hallichcho, hobbichcho, ka-beechcho, loobichcho, qamachchoo mulli annanni cii'uw-waa

Bii'l mikmikoo soko'uwwi awwaado	Bii'l mikmikoo soko'uwuwina issimmi hasisoo abooyya s
◆ Aadesaano heerookko	◆ SSeer bee'i hochchimma hoorimma
◆ Siixxo'I bu'o	◆ Doommuw-wa abooyyimma
◆ Ixxuwwi omachchi annanni annanni	◆ Paarikkuw-wa haraasimma
◆ Edechchuw-waa kobe'uw-waa gud-isimmina	◆ Dambalaquw-waa cambalaquw-wa abooyyimma
◆ Ixxuwwi maara itimmina	◆ Dooma bachchimma urimma
◆ BSuudduw-waa inquw-wa wereeggi mu'utina	

Lisisaanchi/o: bii'l mikmikoo soko'uwwa abooyya issimmi hoonginne waaroo hawwuwwa moo'isimminne losaan IMS xa'michinne atoorattamisa issehe

Tamo'i mu'uta:-

Foto'uw-wa/misilluw-wa, misilaami caakkichchuw-wa, posteelluw-wa, chaartuw-wa/ faralluw-wa, filaash kaarduw-wa, moodeelluw-wa, IMS doo'n mare'e

Gaga moo'aqqa:-

Bii'l mikmikoo soko'uwwi kululleesanne IMS atoorachcha issamukkisa xassehe.

Bii'l mikmikoo soko'uwwi heechchi duu'a caakkisimma xanamukkisa awwonnehe.

Bii'l mikmikoo soko'uwwa annanni haalato caakkisimma xanamukkisa gaga moo'aqqa uwehe.

Bii'l mikmikoo sok'uwwi awwaado IMS losixximma xanamukkisa moo'lehe.

Xuunsammi woca baxamaa moo'simma xanamukkisa awwonnehe.

Bii'l mikmikoo soko'uwwi summa IMS hanqo'isa weeshamukkisa xassehe.

Bii'l mikmikoo soko'uwwa moo'isoo misi-

la mare'i suuminne maqire shiinnaatamukkisa moo'lehe.

Misilaam caakkishsha bakkiisoo mare'uwwa IMS caakkisimma xanamukkisa awwonnehe.

Bii'l mikmikoo soko'uwwi hee'amoo'isi annanni annanni ihukkisa la'amaada'e gagmoo'aqqa uwwe.

Doom bachchamchi bii'l moochchi dooyyoo'isina mashikka'I ihukkisa losixxinne xanamukkisa moo'lehe.

Wo'mu bee'i xuunsammi wocuwwa wonshamaa IMS baximma xanamukkisa gagmoo'aqqa uwwehe.

Losan Lamo

Losixxi Mato

1. Qophphano
2. Qophphano
3. Hanqa
4. Qophphano
5. Qophphano

Losixxi Saso

1. Hanqa
2. Qophphano
3. Qophphano
4. Qophphano
5. Hanqa
6. Hanqa
7. Qophphano
8. Hanqa
9. Qophphano
10. Qophphano

Losixxi Sooro

1. C	4. CH
2. C	5. B
3. A	

Losixxi Loho

1. C	4. B
2. E	5. CH
3. A	

Usheexxat Loho

Heechqaanqa

Ka usheexxatiinsi egeramoo mishshuwwa,

Losaan ka losa'n lasage:

- » Heechqaanqi mahooma IMSlosixxamookko.
- » Ixxuwwi gaqqekaa hegeeqqi heechqaanqa IM Scakkisamooko.
- » Awwaadoo heechqaanqa awwaadoobee'aanniinsi annanni isamokko.
- » Awwaadoo hegeeqqi heechqaanqa fuu'lisameena yakamookko.
- » Macceesimm xantam beekkeenina moo'oo losano dabasaqamamookko.
- » Eeyitaamoo eeyit bee'I sawwite amadu xuunsammi woccuwwa IMS wocamookko.
- » Wo'mu bee'I xuunsammi woccuwwa wonshamaa IMS baxamookko.

Amaxxa

Heechqaanqaa heechqaanqaam ammanatoo.

Heechqaanqa moo'isoo mare'uwwa, summuwwa, caakkisaanoo goollaano.

Sagalluwwi laboo tirato.

Niheechqaanqa hinkid ege'linoommo.

Awwaadoo heechqaanqa awwaadoobee'aanniinsi annanni issima.

Eeyitaamoo eeyit bee'I xuunsammi woccuwwa.

Qoodamu pireed:-8

Losa'n hincite:-

Losisaanchi/o ammanina yoo losano ashereena illage losaano baqbaqaa'oo kichchi xa;michcha IMS xa'mehe.Horoor mare'uwwa la'isansehe. Horoor losaninne maqire shiinnaatamoo horoor mare'uwwa illi sawwittuwaa la'isansehe. Heechqaanqinne maqire maroo hooroor mare'uwwa la'isansehe,heechqaanqi mahooma ee'isam macceesimma xantam bee'I losaanina heechqaanqa yimmi mayyimda'e caakkishsha uwwehe. Usheexxatoo'm woronne annannichchi losa'n baxxancha hincu baxxuwwa, moochchi qanannaato fuu'lisoo misilaam caakkishshuwaa atoorachchina hincu xa'michchuwaa losaan baxxanchi woronne laboo'isa baxamoo'sa issehe

Lasaanchi kitaabanne ka usheexxat woronne heechchi qaanqa tiissisoo gundi qanannaattii heechchi qaanqi bikkina kitaabamu " I uulla geejje" yoo gixo'o ishitiggaatinne heeroo'isinee IMS qananaa'iminne losaan danaamisa do'ixxi-minnee awwonamukkisa daadesehe

Losaanom gaalchi baxxansimminne qanannaato edamaa qananaa'amoo'isa issehe. Qanannaatom hinkaa'na qalbeexxamuda'e xa'mehe. Qanannaato shooto'I issiminne, losa'n baxxanchinanne hincu losixxuwwa ixuwwi awwons duuha'isanne baxxanchi woronne losaano mullaa gaalichchinnee baxissehe

Qanannaato korkorinne qooxo'i qooxo'inne qananaa'amoo'isa issimminne qalbeexxamu sawwite ixuwwi suuminne caakkichchi hasano IMS caakkisamoo'isa issehe. Losaan losixxooma baxamaa lasage shuqunimma uwwehe.

Ni uullanne annanni heechchi qaanquwwi haalatuwwa moo'isoo annanni annanni misiluwwa moo'amoo'isaa moo'amukkoka IMS caakkis-

amoo'isa issehe. Laminnee gaalchinnee ihamaa awwaadohaa hawwodoo heechchi qaanquwaa la'amoo qax hundinnem heechchi qaanqi awwaadonnee hawwojjannee fitamamoo'isa issehe. Laminnee gaalchinnee ihmminne iittamoo heechchi qaanqi hagaranne wocamoo'isa taaphphansehe. Atoorachchina daayyamsoo xa'michcha xa'miminne lam lam ihamaa IMS atooraramoo'isa issehe. Xa'michanne shooto'amaakkoo awwaadoo losanuwwa uwwewe. Losaan xa'michchuwwa IMS xa'mamoo'isa gaafaassehe. Losa'n amane awwaado hosu horoor mare'uwwaa abagud sagalluwaa heemachchi boordanne kitaabiminne IMS moo'ishsha lule'i xumo'o issehe

Tiissiichcha:-

Losisaanchi/o ka losa'n ammanenne ayyi sawwit daba'lamcha issimina IMS awwaaxxehe

Horoor mare'uwwa:-

Heechchi qaanqa, heechqaanqaamo, hawwodoo hane, heechchi qaanqaam eddechcha, heechqaanqaam hurbaata, heechqaanqaam kajjuwaa, heechqaanqaam ebaqqamcha, hara'mamicha, haydamcha, xa'namcha, bollochcho'o, seera, mateeyyoo'm edamcha, lombi uguda, hansawwa(duunaam hegeego), qaala'a (udima'i hegeego), maasso, iddiro, iquba

Caakkishsha:-

Heechchi qaanqi mateeyyoo'm adila'n losa'n saayinsikaa heechchi qaanqi baxxuwaa (UNESCO).

Itophphe'I doolli xigonnee 1982 H.D mekisko'o ihu wixxitenne heechchi qaanqa moo'oo'isanne iittamamukki sawwit kidyoothane

“ Heechchi qaanqi manch beet mannomatoo mashka'aam qooccamch ihoo'isina xansisoo te'im mulli qooccamchuwii annanni ihoo'isina issukki quuxuwaa amadaakkoo ill sawwite. Mat miinaadab mulli minaadabiinse annanni ihaa la'amoo heechchi ogolluwwi, a'mannatuwwi, amaxxuwwi, lule'oomannem mu'utuwwikkii wolaba'n amaxxuwii wixxookkok heechchi qaanq shooto'onnett ihookko.

Heechchi qaanqi qarmo'iinsi qarmo'onne lob anno'iinse aa'noommi aalo'I ihukkuuyya, mat uulli amaxxi annanni mannooma'n caakkishshi mateeyyoo'm qalam, daadeesaano heeroo paarku-

wwi, dani maallisisoo uwwamchii yoothane. Mat uull edechchi, hurbaata gudishshi, uguduwwa heebbishshi, kajji hagalluwwi, heechchi qaanqi shooto'amichchina kichchi ihukkuuyya mati miinaadab mullaaniinse annanni ihookki ma'nooma'n sharada qooccamookko. Kobi'lishshina; hansawwi hegeegonne hee'oo minaadab, qaala'anne hee'oo minaadabiins heechchi qaanqinnee aalo'innee hoffi qaxinem annanni ihookko.

Ni Itophphe'i uulli lamadiinse hanaa'n qarqne, Afriikanne eellinchch fi'l kollinne siidamtamo

Mullichome 13 agani yoo uullatte. Giirgiichchuwwi suummuwwinne, eddechchuwwinne, mateeyyoo'm edanchinne, bollochcho'onnee alifaate'i seelluwwannee iitto qooccamannee, fayya'oo'm mixxeellanonnee, mi'n baxonne, hurbaata gudishshanne ichchannee laboo keen hundinnem horiyyemi libakat ihaakkoo heechchi qaanqaam aalo'uwwi yookki uullichchotte.

Heechqaanqi Hagalluwaa	
◆ Bollochcho	◆ Angi baxos
◆ Matteyyoo'm edamcha	◆ Uguda heebisakkamisa
◆ Iito	◆ Kajji mu'uta
◆ Heechchi mine Baxakkamisa	◆ Edde'akkamisa
◆ Hurbaata gudisakkamisa	
◆ Itakkamisa	

Losisaanchi/o :- hanaan hincu heechchi qaanqaa heechchi qaanqi hagalluwaa kichchi issimin IMS ne annanni annanni giir te'im giichchuwwa, losaan IMS atooraramoo'isa issehe

Awwaadoo heechqaanqa	Hawwodoo heechqaanqa
◆ Mateeyyooma	◆ Umur afoo'n mine issimma
◆ Seera	◆ Gosano
◆ Iquba	◆ Kiirimma
◆ Hara'mamcha	◆ Iit bee'I issakkam sha'ixxi edamchcha
◆ Heechqaanqaam eddechcha	◆ Daninaa a'ma'natinaa yakku'uuyyi orachcho dereerimms
◆ Geja	

Losisaanchi/o:-

Hanaan hincu awwaadoohaa hawwdoo heechqaanqi hagalluwwa kichchi issimminne losaan IMS atooraramoo'isa issehe.

Niuulli annanni hurbaata, agгаа enjuwaa		
Hurbaata	Agгаа	Enjuwaa
Injeera	Xalla	Barbaro'ο
Daabbo'ο	Xajja	Gite qama
Sulso'ο	Bizza	Mixmixo'ο
Waasa	Haraqe'e	Irda
Woxa	Shaameeta	Dillikka
Antabaa woxa	Qaaribo'ο	

Losisaanchi/o:- Niuulli annanni annanni giir giich-chuwwi la'amu hurbaaxxi hagalluwwanne losaano IMS atoorassehe.

Tamo'i Mu'uta

Foto uwwa/ misilluwwa, misilaam caakkishshuwwa, chaarttuwwa, faralluwwa, moodeelluwwa, IMS doo'n mare'e

Gagmoo'aqqa

- ◆ Heechqaaqi mahooma IMS qalbeexximma xanamukkisa gasmo aggauwwehe
- ◆ Ixxuwwi hegeeqqi heech qaanqa IMS woccimma xanamukkisa xassehe
- ◆ Awwaadoo heech qaanqi yookeenno sawwit-inne mashka'inee IMS losixximma xanamukki-sa xassehe
- ◆ Awwaadoo heech qaanqi yookeennina sawwitee hsanoo IMS caakkishsh xanamukkisa xassehe
- ◆ Ixxuwwi hegeegonne yoo macesimma xanoo-beekeenina heecha qaanqa kobilinee diraa-ma'nee moo'isimmina yakamoo'isa awwonnehe
- ◆ Awwadoohaa awwaadoobeei hechqaanqaa annanni issamukkisa xassehe
- ◆ Misilaam caakkishshine bakke'aakko mare'uw-wa IMS caakkishsha xanamukkisa awwonnoe-he.
- ◆ Eeyyitaamoo eeyyit sab xuunsammi woccuw-waa IMS wocimma xanamukkisa xassehe.
- ◆ Horoor mare'uw-wa amaxxuw-wa caakkishsha xanamukkisa xassehe.

- ◆ Itophphe'I annanni annanni heechqaanqa moo'isoo misila IMS caakkishsha xanamukki-sa moo'lehe.

Losan Lamo

Losixxi Mato

1. Hanqa
2. Qophphanos
3. Qophphanos
4. Hanqa
5. Hanqa
6. Qophphano
7. Qophphano
8. Qophphano
9. Qophphano

Losixxi Lamo

1. Heechqaanqa
2. Aalo'oo seeraa
3. Hansawwaa qaala'aa
4. Haydaqqamchaa xa'namcha
5. 13

Usheexxat Lamara

Hawwodoo Losannuwwa

Usheexxatiinsi egeramoo mishshuwwa,

Losaan ka losa'n lasge:

- » Hawwodoo losannuwwi eebamoo hawwo, hawwojaa ciimoò
- » Hawwodoo losannuwwa moo'soo summuw-wa, caakkisaanoo goollanoo
- » Ni hegeegonne yoo hawwodoo losannuw-wa caakkishsha
- » Hawwodoo losannuwwinne maqire eda-moo horror mare'uwwa
- » Eeyyitaamoo eeyyita sab sawwite amadu xuunsammi woccuwwa

Qoodamu pireed 12:-

Losa'n hincite

Losisaanchi /o, ammanina yoo losano asheereena gaasaa losaano baqbaqaa'oo kichchi xa'michcha IMS xa'mehe. Horoor mareuwwa laisansehe. Hawwodoo losammi baxxuwwinne maqire edamoo horoor mare'uwwa illi sawwittuwwa la'isansehe.

Usheexxat woronne annannichchi losa'n baxxancha hincu baxxuwwa, moochchi qanannaato fuu'lisoo misilaam caakkishshuwwa atoorachchin hincu xa'michuwwa lossan baxxanchi woronne laboo'isinne baxamoo'sa issehe.

Losisaanchi kitaabinne ka usheexxat woronne hawwodoo losammi baxxuwwi doixxennee orachchonee afisoo hawwo tiissiisoo qanannaato ishtiggaatinne tirato uwwoo'isa IMS qananaa'imminne losaan danaamisa qalbeexximminne awwonamukkisa daadessehe. Losaanon gaal-

chance baxxansimminne qanannaatom edamaa qananaa'amoo'isa issehe qanannaatom kinkaa'na qalbeexxamuda'e xa'mehe

Qanannaato shooto'i issimminne, annannichchi losa'n baxxanxha hincu losixxuwwa ixuwwi awwonsi duuha'isanne baxxanxha hincu losixxuw-wa ixuwwi awwonsoi duuha'isanne baxxanchi woro mulla gaalchance losaano baxissehe losaan losixxooma baxamaa lasage shugqunimma issehe

Qanannaato kor korinne qooxo'inne qanaa'amoo'isa issimminne qalbeexxamu sawwite ixuwwi suuminne caakkishshi hasaninne IMS caakkisamoo'isaa atooraramoo'isaa issehe losaan losixxa baxamaa lasage shuqunimma uwwehe losaanim xa'imichchuwwa IMS xa'mamoo'isaa dabaramoo'isaa issehe

Hawwodoo losammi baxxuwwa moo'isoo misilluwwa moo'isimminne IMS caakkisamoo'isa issehe atoorachchina daayyamisoo xa'michcha xa'mimminne losaano lam lam ihamaa IMS atoorarmoo'isa issehe xa'michchance shooto 'amichinne hasisoo losannuwwa uwwakkona.

Losaan xa'michchuwwa IMS xa'mamoo'isa qaa-fassehe losa'n ammanenne awwado hosu horoor mare'uwwina abagud sagalluwwa heemachchi boordanne kitaabimminne IMS moo'isimminne lule'is xumo'o issehe.

Tiissiishsha:-

Losisaanchi /o, ka losa'n ammane ayyi sawwit daba'lansimmi IMS awwaxxehe.

Horoor Mare'uwwa

Baxo, losano, hawwo, leela'I luwwa mussiisimma, landa ballachchimma, ibirkko'i mussiishsha, gosano, umur afoo'n mine issimmi, iitti bee'e malaayyinne issakkam sha'ixxi edamcha, amala,

jallaa'oo qaraare, inqe gosisimma, hawwojja, landa afoo hawwojja, ciilluwwanne afoo hawwojja, hawwodoohane, qedda, seera, damigo

Hawwodoo losammi baxxuwwa

Caakkishsha

Hawwodoo losammi baxxuwwa yamamookeen mat minadaphphi woro haraarisa li'aa hawwa afisoo awwaad bee'iss baxxuwwa mat mat hawwodoo losammi baxxuwwi qeera'l doo'le afamu bikkina heechqaanqisa xigamukkuuyya moo'amookko. Odim hawwodoo losammi baxxuwwi amma'nat mat baxxanchi issamaa xigamoo bikkina, minaadaphphi woronne exxaa exxaa ihmimine qeera'l ammane hee'eena xanookko

Ka ammanenne hawwodoo losammi baxxuwwi lule'ommannem bi'ubeeta'nim, ka kululeesanne awwo'nam losan uwwamukkuyyi yoobikkina lobkat hawwodoo losammi baxxuwwi araq duuha'inne hofte'ukkuyyi marimanne yookko.

Hawwodoo losammi baxxuwwa yinoommi keen

Kobi'lishshina: (umur afoo'n mine issimma ,landa ballachchimma, gaangeera gosano, iitti bee'i issakkam sha'ixxi edamcha, amala amadiisoo jallaa'oo qaraare awwaxximma, daninaa amma'natinaa yakku'uuyyi orachcho muroo luwwinne dereerimma).

Hawwodoo losammi baxxuwwi afisoo hawwo ,

- ◆ Orachchonnee do'ixxannee hawwo afisookko.
- ◆ Abdroosannee minaadaphphi lamb'ennee yoo danam edamcha bi'iisookko.
- ◆ Gaqqeka, abaroosika, uulli ikkonoom'enne hawwo afisookko.
- ◆ Li'ininaa boorajjina qolat ihookko.

Hawwodoo Losano Caakkisoo Sagalluwwa	
◆ Leella'I luwwa mussiishsha	◆ Xaara tumimma
◆ Landa ballachchimma	◆ Gennimma
◆ Gosano	◆ Kiirimma
	◆ Meentonne afoo hawwo

Hawwodoo losammi baxxuwwa hoo'lanchina mal sawwittuwwa,

- ◆ Minaadaba losisimma
- ◆ Quux bikkina wo'm baa'yaata afisansimma
- ◆ Gassi see'l bakksishsha uwwimma
- ◆ Landa afoo hawwojja hoo'lamcha
- ◆ Ciilluwwanne afoo hawwojja hoorimma

Losaanchi/o, hawwodoo losammi baxxuwwi eeboo hawwuwwaa. Ka hawwodoo losammi baxxuwwa hinkid hoo'lamcha xanakkamisda'e losaan IMS gaalchinne atooraramoo'isa issehe.

Summa caakkisoo sagalluwwa

Summa caakkisaan sagalluwwa hee'immi summa lophphaa caakkisoo hanee fuu'lisoothane.

Kobi'lishshina:-

- ◆ Xumsiid losanonne qoxar losaancho .ka xuunsammi woc woronne "losaancho" yoo summi qoxaraa yoo caakkisoo sagara caakkubikkina xumsiid losanonne qoxar losaancho ihukkisa losisookko .
- ◆ Wic landichcho ni baxxanchi losaancho. Lobakat losaa'n lambe'iinsi wic ikko'i duuha'inne annanni ikkona lophphaa caakkitamisa issaakko.

Eebikkina qoxaraa wicaa yoo sagalluwwi summuwwa caakkisaano yamamaa weeshamookko

- ◆ Ixxuwwi hageegonne baxamoo hawwodoo losammi baxxuwwa IMS caakkishshaxanamukkisa xassehe.
- ◆ Hawwodoo losammi baxxuwwi eeboo hawwo fintitaa IMS caakkishsha xanamukkisa gammoo'aqqa uwwwehe.
- ◆ Haeodoo losammi baxxuwwi duuha'a diramma'inne laboo'isa IMS moo'isimma xanamukkisa awwonnehe.
- ◆ WO'm bee'i xuunsammi woccuwwa wonshimminne IMS baximma xanamukkisa gammoo'aqqa uwwwehe.
- ◆ Misilaam caakkishshi bakke'aakoo mare'uwwa IMS caakkishsha xanamukkisa awwonnehe.

- ◆ Hawwadoo losammi baxxuwaa yamamoo keeni mah mah ihamuda'e IMS fintimma xan-amukkisa xassehe.

Losan Lamo

Baxxanchi Mato

Losixxi Mato

1. 14
2. 5
3. Gaxannee gooqqi shiinennees
4. Saxxi Baxxancha
5. Sasinne

Losixxi Lamo

1. B
2. CH
3. C
4. A
5. CH

Usheexxat Sdeento

Heechqaanqaam Lelluwwa

Kausheexxatiinsi egaraamoo mishsuwwi,

- » Annanni hegeeguwwane lophaa ihoo heechqaanqaam lelluwwa IMS
- » Losixxamookko.
- » Heechqaanqaam lelluwwi haalattuwwa IMS caakkisamookko.
- » Mare'uwaa xuu n sam wocuwwa awwaaxximine heechqaan qaam lelluwwa IMS caakisamookko.
- » Heechqaanqaami lellujwwi maqire maroo mare'uwaa awwaaxxamookko.
- » Annanni annanni summaa goollaanchi caakkisaanoo awwaaxxamookko.
- » Wo'm u bee'i xuunsammi wocuwwa wonshiminne IMS baxamookko.

Amaxxa

- ◆ Heechqaanqaam lelluywaa
- ◆ Nihegeeguwwanne lophaa ihoo heechqaanqaam lelluwwa lellakkam mu'utuwaa
- ◆ Heechqaanqaam lelluwwa caakkisoo summuwwa, illaq caakishshuwaa mare'uwaa
- ◆ Heechqaanqaam lelluwwa caazkishshaa lellujwwi seelluwaa
- ◆ Sagalluwwi laboo tirato.
- ◆ Summaa goollaanchi caakkisaanoo amadu xuunsammi wsocuwwa

Qoodamu Pireed:- 8

Losa'n hincite

Losisaanchi/o losanooma ashsheetakeena illage baqbaqaa'oo'isa issimmina kichchi xa'mmichcha IMS xa'mehe. Horoori mare'uwaa la'isensehe. Horoori losanine maqire maroo horoor mare'uwaa illi sawwittuwaa la'isensehe.

Ushsheexxati woronne annannichchi losa;n baxxanchcha hincu baxxuwaa moochi qannannaato fuu'llisoo misillaanchi caakishshuwaaattoorachchina hincu xa'mmichchuwaa losaan baxxanchchi woronne laboo'isa baxxammoo'isa isehe.

Losaaanchchi kitaabanne ka ushshexati woronne heechqaanqaam lelluwwi bikkina qoddaa'oo qananaato ishshitigaatinne tirati Yoo'isaIMS qananaa'immi losaan masamchchinneawwonammoo'isa daaddeessehe. Losaanom gaallcha baxxansimmine qananaatom edammaa qananaa'amoo'isa isehe. Qaznanaatomi hinkkaa'na qalbeexxamaada'e xa'mehem.

Qanannaato shooto'i isimminne, losa'n baxxanchcha hincu losixxuwaa awonsi duuha'isinne baxxanchchi woronne mullaa gaallichhinee baxxisehe. Losaan losixxuwaa baxxammaa lasge shshuqunimma uwwehe.

Qanannaato kor kor qooxo'i qooxo'inne qananaa'amoo'isa suumminne caakisamoo hasano IMS caakisamoo'isa issehe. Losaan losixxoomma baxxamaa lasage shuqunima uwehe. Losaan ixuwu xa'mmichchuwaa IMS xa'miminnee dabariminnee atoraramoo'isa issehe

Losa'n ammanne awwaado hosu horoor mare'uwaa ab agud mare'uwaa heemachi boordane

kitaabimmine maxxaa'l fidalluwwi IMS moo'is-simminne lule'I xummo'o issehe.

Tiissiishsha:-

Losisaanchi/o ka losa'n ammane ayyi sawwixxi daba'llancha IMS awwaaxxehe.

Horoor Mare'uwwa

Kalli lello,hechqaanqaamo, Farasho jigisimma, qullube'e, usa hixxixaachcha, gamaca, muuxxi muuxxi lello, maaraba moo'lakko'ok,usa xophimma.

Caakkishsh

Heechqaanqaam lelluwwa

Manni hee'amoo hegegi, minaadab suum, ammana'xxi losanii annanni annanni heechqaanqaam lelluwwi hee'eena xanookko. Ku lelluwvim mani ixxuwwi umu'l gaba'lisannnee albachchi annannaaxxisinnee mullaa gaallichinee ihimminne lellamookko.

Heechqaanqaam lelluwwi annanni , ihukkisinne manchi beetina annanni annanni awwaaduwwa uwwamookko. Minaadaphphi eddancha qoxxi-sookko; gaganne ama'nancha egedimmi do'ixxa fu'lisammookko; orochcho te'im bu'ani qoxxim-mami li'isamookko.

Oosi ixxuwwi hegeeqissa, ixxuwwi suu'mmisa, ixxuwwi albachchisa, amma'naxxisaa annanni annanni lelluwwa lellamookko

Kobi'lishshina:- gamaca,qullube'e, qushshe'i qushshe'e, usa xophimma, gammaanchchoo foolisichcho, iyyaka'a massimma, muuxxi muuxxi lello, maarab moollako'okki, kukulluu, maaxxaqamchaa mulli keen lelluwvam gaallichchinne te'im mullam ihimminne lellamookko.

Heechqaanqaam Lelluwwa	
◆ I maaraba siidak-ko'okki Maaxxaqamcha	◆ Gamacca
◆ Usa xophimma	◆ Qullubbe'e
◆ Kallo'i lello	◆ Muuxxi muuxxi lello
◆ Gamaanchchoo foolisichchoo	

Heechqaanqaami lelluwwi awwaaduwwaa

- ◆ Eddamcha qoxxisimmina
- ◆ Gaganne ama'nanchchina
- ◆ Angedishshaa do'ixxa fuulissimmina
- ◆ Mannoomato qoxxishshina
- ◆ Bu'ana qoxxishshina
- ◆ Cabbabimmina

Losisaanch/o:-

heechqaanqaam lelluwwa awwaaduwwa mo'isaa losaano gaallchchanne baxxansimmi IMS xa'mamchchinne atooraramoo'isa issehe.

Tamo'i mu'uta

Foto'uwwa/missilluwwa, misillaammi caakkishshuwwa, postelluwwa, chaartuwwa/ faralluwwa, fillaashshi kaarsduwwa, moodeelluwwa, IMS doo'n mare'e .

Gagmoo'aqqa

- ◆ La'moo heechqaanqaam lello lellakamisaa IMS cakkishsha isamaa xanamukkisa xassehe.
- ◆ Annanni summa goollaanchchi caaskkisaano awwaaxximminne xuunsammi woca IMS baxximma xanamukkisaawonnehe.
- ◆ Annannichchi hegeguwwanne lophaa la'amoo heechqaanqaami lelluwwa IMS losixximma xanamukkisa moo'llehe.
- ◆ Heechqaanqaam lelluwaa haallaattuwaa laboo duuha'inne IMS caaskkishsha xanamukkisa moo'llehe.
- ◆ Misillaami caakkishshi bakke'ako mare'uwwa IMS caakkishsha xanamukkisa xassehe.
- ◆ Wo'mu bee'i xuunsammi wocuwwa wonshimma IMS baxximma xanamukkisa gaqi moo'aqqa uwwehe.
- ◆ Maxxaa'l fidallinnen hincoo sagalluwwa abagud mare'e laboo IMS moo'isima xanamukkisa awonhe.

Usheexxat sadeenti losixxuwwi dabachcha

Losan Lamo

Baxxanchi Lamo

Losixxi Mato

1. Hanqa
2. Qophphano
3. Hanqa
4. Qophphano
5. Hanqa
6. Hanqa

Losixxi Saso

1. Meentii gonii
2. Hoffi xulbe'ee qorke'ee
3. Tuubaanchi
4. Xulbekkichchi gindaa
5. Tuubaano aphphiseena
6. Mareesimma
7. Qare'na
8. Iittakkam
9. Mulukkaat
10. Mishisona

Usheexxat Honso

Heesso

Ka ushsheexxatiinsi egeramoo mishshuwa,

Losaan ka ushsheexxati losa'n lasage:-

- » Heessuwwiinsi siidamoo awwaado IMS losixxamookko.
- » Losaano uwwoo heessuwwa IMS kuramookko.
- » La'amoo heesso IMS mo'isamookko.
- » Saga'l ush hagalluwwa IMS atooraramookko.
- » Heessi hasisukkaannoma IMS kuramookko.
- » Labamoo mare'uwwa sagar maqire shiinaatansamookko.
- » Wo'mu bee'i xuunsammi wocuwwa wonshimaa IMS baxxamookko.

Amaxxa

- ◆ Heesuwwi mahooma awwaadoo
- ◆ Summa amadu xuunsammi wocuwwa
- ◆ Ni hegeeguwwanne lophaa kuramoo heesuwwa
- ◆ Heesuwwa caakkishsha awwaxxaakamisa
- ◆ Saga'l ushi hagalluwwa
- ◆ Heesuwwa moo'oo summuwwa caakkishshuwa

Qoodamu Pireeda:- 9

Losan hincite

Losisaanchi/o:-

Amma'n losano asheereena gaasaa baqibaqaa'oo kichchi xa'michcha IMS xa'mmehe. Horoor mare'uwwa la'isamssehe. Heesuwwi mahoomma heesuwwi mati matiinsi higukuuyyi waarukisa ee'isam heessuwwa moo'oo horoori mare'uwwa illi sawwittuwwa la'isamsehe.

Ushsheexxati wrone annannichchi losa'n baxxanchchi hincu baxxuwwa moochchi qananaato fuu'lisoo misillaam caakkishshuwwa atoorachchi-na hincu xa'michchuwina losaan baxxanchchi worone laboo'isa baxxamoo'isa issehe.

Losaanchchi kitaaba ka ushsheexxati worone heeso gudisimminne tirat yoo'isine IMS qananaa'iminne losaa'n masamchchinne qalbeexximminne awo'namukkisa daadeessehe. Losaanoomi gaallchcha baxxansimminne heeso edamaa qanana'amoo'isa issehe. Heesoomi hinkaa'na qalbeexxamuda'e xa'mehe.

Qananaato shooto'i isimminne, annannichchi losa'n baxxanchchanne hincu losixxuwwa ixxuwi awsonsa duuha'isane baxxanchchi woro mallaa gaallichchinne baxxisehe. Losaanim losixxuwwa baxxamaa lasge shuqunima uwehe.

Heeso kor korinne qooxxo'i qooxxo'inne qananaa'amo'isa isimminne qalbeexammu sawwite ixxuwi suummine caakkishshi sawwite IMS. Caakkisamoo'isa issehe. Losaani losixxuwwa

baxxamaa lasage shuqunima uwehe. Losanim xa'michchuwwa IMS xamamoo'isaa dabachcha duwamoo'isaa issehe.

Ixxuwwi la'amoo heeso baxxanchchina IMS kuramoo'isina atooraramoo'isina issehe. Lami sagalluwwa labantami tirato/ mare'e hee'eena xanoo'isa caakkisehe. Atoorachchina daayyamsoo xa'michcha xa'miminne losaan gaallichchi gaallichchi ihamaa IMS atooraramoo'isa issehe. Xa'michchanne shooto'amchchinne laboo losanuwwa uwehe.

Losaan xa'michchuwwa IMS xanamoo'isa gaa-faasehe. Losa'n ammanenne awaadoo hosu horoor mare'uwwa abagudi sagalluwwa heemachchi boordane kitaabimine IMS moo'ishsha lulle'i xuumo'o isehe.

Tiissiishsha

Losisaanchi/o:- ka pireedanne ayyi sawwite daba'lamsimina IMS awaxxehe.

Caakkishsha:-

Heeso, fooco'o, haalato, lachcha, bila'a, highi qoorooma, hantaaro, goxo'o, saga'l usha, hooyyo, osasiishsha, kichsche'isha, mugisha, jolla, eroomma, fooraam wosha, cababaa'imma.

Horoor Mare'uwwa:

Heeso:- gaassi doolle te'im ayyaamiinsi mat ayyaamo mat beyyonne ebarii ebarii yammamoo lam manni here'ammukko.

Kakaa kalluwwa baxxammukko. Elasage ee'isa ihamaa eekke'e aagammukko. Ka'isa ihamukko. Lasaanchchonnem kido'inne luwwi afukko. Yukkuuyyi kurminne waaroo ammaninnem maqire maroo heesso.

Heessi heesso qare:- xa'maanchonne xa'mamaanchchi lambe'ennee issakkammi oosi do'ixxa keenimminne ixuwwi hegeego la'amoo'isa issimmina do'ixxi gaba'l fu'ul-issimmina mannikka mikmikoo soko'uwwi qoocuwwi annanni annanni haalattuwwa hindiyamoo'isa isimmina hara'moo xoreexxanchchi sawite moo'amoo xa'michchaa dabachcha qoocce. Ku saga'l ush hagar xa'maanchoom ihukkoo xa'mamaanchchi xanat do'ixxanne hegeegonne baxxamoo baxxuwwina qoocuwwina manni haalattuwwina xaaxxi ihamo'isa xa'mookko.

Haalato:- Ixxi gaqqani ihaakko haalat yoo mat kitaaphphi hayo'oommi shoga. Haalato'i doo'lamu minaadaphphi duuha'a moo'isimmi shara-danne mulli kitaaphphi hayo'i shogguwwinne matisoo baxxi qooroo'm haalattuwwi ihookko. Haalato'i baxxamaanchchi te'im kitaabaanchchi haalato'inne doo'lamu xuqqi beyyonne amma'n qoocco'onne ixxi ihoo baxxinne moo'oo beyyonne hincaa'oohannee.

Kob'laam woca :- minaadaphphi shiinnaatancha shooto'amaa qooccamoo hoffi doo'lam sagalluwwa gundanne kuramoo mixxeelli xillaalli sawite amadaakkoo saga'l ush hagara.

Gixxo'o:- suu'm sono'o egeroo'n annanni ihaakko hagarinne hooyyuwwinne taaphanaa mine aphphishshinne xuffukkuyyi hincoo kitaaba.

Gixxo'i hoffi qaxxannem doo'lammi hoffi sagalluwwinne araq fooraammi sawwittuwwa awwaaxxaa shene'e qaseena xanoo hagarinne hincookko.

Kanniinse edaahim geemo'aamisinne heeroo malaayyi yoo bikkina ni shene'ina abis ihookko.

Finka'i woca:- sagalluwwa te'im xummi sagalluwwa awwaaxximminnee gaas hee'u tiratiinse annanni ihaakko tirato uwoo'isa issimminne awwaaxxinoom saga'l ush hagara.

Tamo'i mu'uttuwwa

Foto'uwwa/misilluwwa, misilaami caakkishshuwwa, poostalluwwa/ chaarttuwaa/faralluwwa, flaashshi kaarduwaa, moodeelluwwa, IMS doo'n mare'e.

Gagmoo'aqqa

Heesi hasisukkaanoomaa awwaadoo IMS caakkishsha xanamukkisa gag moo'aqqa uwwehe.

- ◆ Qananaa'amukkokkaa la'amukkokkaa heesi mare'ee ixuwwi googinne IMS wocimma xanamukkisa moo'llehe.
- ◆ Heessuwwa IMS kuramukkisa gagmoo'aqqa uwwehe.
- ◆ Baxxanchchi woro'l beshshuwwa hincaa'amu heesonne IMS atoorachcha issimmi xanamukkisa xassehe.
- ◆ Xuunsammi wocuwwa wonshimaa IMS laboo'isa moo'isimma xanamukkisa gagmoo'aqqa uwwehe.

- ◆ Misilaam caakkishshinne bakke'aakko mare'uwwa IMS caakkishsha xanamukkisa awwonnehe.

Usheexxat honsi losixxuwwi dabachcha

Heessi Mato

Losan Lamo

Losixxi Mato

1. Hanqa
2. Qophphano
3. Hanqa
4. Hanqa
5. Hanqa
6. Hanqa
7. Qophphano
8. Hanqa

Losixxi Lamo

1. B	5. A
2. A	6. CH
3. CH	7. B
4. C	

Losixxi Saso

1. Di'ir fellakkichchi ambula
2. Wa'iuunxaxxi mi'n losisaano
3. Duramukko
4. An mala'aa
5. Wa'i uunxaxxi mi'n losisaancho

Heessi Lamo

Losixxi Lamo

1. Cana
2. Hochchimma
3. Oгатimma
4. Qaashaa
5. Uruphphamma

Losan Saso

Losixxi Lamo

1.	1.	Kabeechchi
2.		Hochchaanchi
3.		Abuullaanchi
4.		Abuullaanchchi
5.		Kabeechchi
6.	6.	Abuullaanchchi
7.		Kabeechchi
8.		Abuullaanchchi
9.		Qamachchi
10.		Qamachchi

Usheexat Tommo

Tiyaatira

Ushsheexatiinsi egeramoo mishshuwwa,

Losaan ka losa'n lasage:-

- » Tiyaati'l awwaadoo hasisukkaannoomaa IMS losixxehe.
- » Gundi gundi tiyaatilluwwa IMS baxx-imminne moo'amu tiyaati'l asso ixuwwi gaqqi caakkishsha IMS caakkisamookko.
- » Xa'michchaam xuunsammi woccuwwa IMS baxamookko.
- » Wo'mu bee'i xuunsammi woccuwwa wonshimminne IMS baxamookko.

Amaxxa

- ◆ Tiyaatiri mahooma,hasisukkaannoomaa awwaadoo
- ◆ Tiyaati'l haalattuwwa
- ◆ Tiyaatir moo'isoo mare'uwaa illaqqi caakkishshuwwa
- ◆ Iraado'n diraama'a
- ◆ Televezhii'n diraama'a
- ◆ Xa'michchaam xuunsammi woccuwwa sheeqqaramoo'isa

Uwwamu pired:- 9

Losan hincite

Losaancho amma'n losano ashsheettakkeena illage baqbaqaachchina ihoo kichchi xa'michcha IMS xa'mehe. Horoor mare'uwaa la'isamsehe.

Tiyaatir mahooma haalattuwwa caakkisoo horoor mare'uwaa illi sawituwaa la'isamsehe.

Ushsheexat woronne annannichchi losa'n baxx-anchcha hincu baxxuwwa, moochchi qanannaato fuu'lisoo misilaam caakkishshuwaa atoorachchi-na hincuu xa'michchuwaa losaan baxxanchchi woronne laboo'isa baxamoo'isa issehe.

Losaancho kitaabanne ka ushsheexat woronne gaallichchinnee mullaa soroobimmi bikkina hincu tiyaatira moochchinnee losaanina makkoo'isaa tirato uwwo'isaa IMS qananaa'imminne losaan danaamisa hindiyyaatinnee awwonaamukkisa daaddessehe. Losaanom gaalcha baxxansimminne qanannaato edamaa qananaa'amoo'isa issehe. Qanannaatom hinkaa'na qalbeexxamuda'e xa'mehe. Losaanom anga edissehe.

Qanannaato shooto'i issimminne, annannichchi losa'n baxxanchanne hincu losixxuwwa ixuwwi awwonsi duuha'anne baxxanchi woronne losaano mullaa gaalchinnee baxxissehe. Losaan losixxooma baxamaa lasage shuqunimma uwwehe.

Qanannaatom kori korinne qoxxo'i qoxxo'inne qananaa'amoo'isa issimminne qalbeexxamu sawwite ixuwwi gaqqi suumminne caakkishshaa shene'inne IMS caakkisamoo'isa issehe. Losaan losixxa baxamaa lasge shiqunimma issehe. Losaanim xa'michchuwwa IMS xa'mamoo'isa, dabaramoo'isaa atooraramoo'isaa issehe.

Gaalchinnee baxamaa losaan ixuwwi gaqqi gundi gundi tiyaatilluwwa hinca'amoo'isa taaphphansehe. Tiyaatirinne maqire edamoo xa'michchuwwa IMS daballehe.

Kitaaphphi hayyo'o moo'oo'isanne caakkishsha uwwehe. Kitaabimmi hayyo'oom hagalluwwa ko-

bi'llisinne losaanina caakkissehe. Xa'michchaam xuunsammi woccuwwa hinkid baxamooda'e kobi'lishshinne IMS losissehe.

Losa'n ammanne awwaado hosu horoori mare'uwwa abagudi sagalluwwa heemachi boor-danne kitaabimminne maxaa'l fidalluwwa IMS moo'isimminne lulle'I xummo'o issehe.

Tiissiishsha:-

Loosisaanch/o llosa'n ammane ayyi sawwitedabal-amsimmina IMS awwaaxxehe.

Horoor mare'uwwa

Tiyaatira baxakkammi beyyo, lellaano(tiyaatira baxoo hayyo'i manna), aganna,iho'o, lello,hin-caa'aancho,baxxamaano,gudisaancho, aso/fooco'o, tiyaatira,moo'aamoo luwwa, diraamcha, lellaa'n halato,

Caakkishsha:-

Tiyaatira hanqo'i heer uulliins inkiiramoo aganna shooto'isaa kitaabamooohan ihaa, manni diraama'i woronne kuramuk lellaa'n haalato bikkiminne minaadabina baxakkami beyyonne lellamaa moo'isamoo tiyaatira.Manni baxakam beyyo minaadaphphi illagenne ihamaa lellaa'n haalato bikamaa lellamoohaare bikamukok summa,aggan haalato, draama'a summa, aganna haalato bagaan mulli manna bikkamaateyyo. Ka bikkina tiyaatiri:- ka uullanne shooto'amaa buqoo qoocci bax ihukuuyyi, manni tiyaatiranne misilaam haalattuwwa bikkiminne moo'ishshi beyyonne minaadabina hincoo wocuwwa.

Tiyaatir minaadab lichchina baqbaqihona losaanim ixuwwi losanonne qoxxaramonaa ixuwwi uullinam danaami qaranchi ihamoo'isina, woraadduwwi jor aalo'ii qee'lamaa uulla iitamoo'isa,xoxxoolluwwa yab macceesamoo-han ihamaa losishshaa ege'lishshaa moo'issoo hayo'ooma.

Tiraatiranne mani eddechcha, itamoo'issa, seelluwwa egeramoo'issa, awwonamoo amanato,suum-muwwaa, hayyo'oomaa, geemo'uwwa, angi baxx-uwwa, losanuwwa, lule'I heechchi qaanquwwa mulli keenimmi la'isansamoo hayo'ooma.

Saga'l usha:-saga'l usha yimmi sagarinne hinc-oo ixuwwi gaqqanni ihaakkoo annichchi bee'i minaadaphphi hundi ammanni woca, bax heechchi

woronne awwaaxxakkam kitaaphphi hayo'oo'm shogguwwa.

Wossa

- ◆ Wossi beshshuwwi te'im shinnaatamoo lam te'im lamiinsi lophphoo manni lambe'enne ihookko.
- ◆ Wossi sawwite daba'lansimma
- ◆ Annanni annanni quuxxuwwanne wossa is-sakkeena xanookko.
- ◆ Wossi ihoo ammane mat mullaani sawwite danaamisa maaccesim hasisookko.
- ◆ Mat manchi sawwite wocaa guullebe'e x'anim-minne maccesimmi labookko.
- ◆ Wossanne aagubee'i sawwit yoolas x'amim labookko

Losisaanch/o losaanchi losanone hincu saga'l tiraatira shooto'I issimine losaan kobi'loo tiraatira baxximminne baxxanchi worone moo'samoo'isa issehe

Tamo'i mu'uta:-

Foto'uwuwwa/misiluwwaa,misilaami caakkishshu-wwaa, poostelluwwaa/ chaartuwwaa/ faralluwwaa, filaashshi kaarduwwaa, moodeelluwwaa, IMS doo'n mare'e.

Gag moo'aqqa:-

- ◆ Tiyaatir hasisukkaannoomaa awwaadoo IMS losixximma xanamukkisa moo'llehe.
- ◆ Tiyaati'l tuuttuwwa IMS qalbeexxamukkisa gag moo'aqqa uwwehe.
- ◆ Ixxuwwi googinne qooccamaa gundi gundi tiyaatilluwwa moo'isameena xanamukkisa awwonehe.
- ◆ Moo'amukki luwwinnaa la'amookkok tiyaati'l asso IMS caakkishsha xanamukisa xassehe.
- ◆ Ki'nuwwi baxxanchi beshshuwwa hincaa'amoo tiyaatira moo'amaa IMS sawwite uwwimma xanamukkisa gag moo'aqqa uwwehe.
- ◆ Misilaam caakkishshinne bakke'aakkoo assuwwa tiyaati'l kob'lanne caakkisamaa xanamukki-sa awwonnehe.

- ◆ Xuunsammi woccuwwa wonshshamaa IMS laboo'isa moo'isima xanamaade gag moo'aqqa uwwehe.
- ◆ Xa'michchaam xuunsammi woccuwwa IMS sheeqaramookko.

Usueexxat Tommi

Losixxuwwi Dabachcha

Losan Lamo

Losixxi Mato

1. Onto
2. Kitaabaa tiissiishshaa
3. Soroobukkuuyyi
4. Soorim
5. Suume heekesansukkuuyyi
6. Liiranchcha caakkisamoohaare
7. Qubbaa'amaa
8. Tuulinne gaanje heesha'amaa

Losan Saso

Losixxi Sooro

1. Sugaammi	6. Fiito'o
2. Fiito'o	7. Sugaam
3. Fiito'o	8. Moollit
4. Makkangi	9. Losisaanchi
5. Haydaam	10. Losisaanchi